'Je ziet het pas als je het doorhebt.'

Met dit manifest willen ondernemingsraden van de sociale werkbedrijven, aangeven wat nodig is nu we sinds 2015 onder de Participatiewet vallen.
Sociale Werkplaatsen bestaan in Nederland wettelijk sinds 1969, maar op veel plaatsen al langer. Sinds de eeuwwisseling is het perspectief langzaam verschoven, van 'werkplaats' naar normaal emplooi bij gewone werkgevers, vaak via detachering of begeleid werken. Van exclusief – in de werkplaats – naar inclusief – bij reguliere werkgevers. De Participatiewet stuurt nadrukkelijk aan op een versterking van deze inclusieve arbeidsmarkt. Sinds 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de uitvoering van dit werk en zij hebben ook het bijbehorende budget gekregen. Wat zien we nu in de praktijk?

1. Een aantal gemeenten gaat het wiel opnieuw uitvinden door de SW-bedrijven te sluiten of om te bouwen tot werkplaats, waardoor kennis en expertise verloren gaat;
2. Het Nieuw Beschut Werken, voor dat deel van de doelgroep dat niet bij reguliere werkgevers kan werken, heeft tot nu toe gefaald. Slechts 13 van de 390 gemeenten heeft in 2015 beschutte werkplekken gerealiseerd. Het betreft 44 werkplekken waar het er 1600 hadden moeten zijn. In 2016 is het resultaat nauwelijks beter;
3. In veel gemeenten is het beleid onduidelijk of nog niet tot stand gekomen, wat tot grote onzekerheid met betrekking tot werk en inkomen voor de kwetsbare Participatiedoelgroep leidt. Delen van de Participatiedoelgroep zijn bij verschillende gemeenten niet of niet geheel in beeld. Dat zijn bijvoorbeeld schoolverlaters van speciaal onderwijs of mensen die zich zelf niet melden. Die zitten dus thuis zonder uitkering met alle toekomstige gevolgen van dien;

SW-bedrijven hebben overal in Nederland een jarenlange ervaring met de schijf van 6 cruciale instrumenten: (1) matching en begeleiding, (2) detachering, (3) werkgeversnetwerk, (4) werkproces op maat, (5) ontwikkeling werknemersvaardigheden en (6) beschut werk. Gemeenten zouden wel gek zijn deze kennis en expertise ongebruikt te laten. Helaas zijn veel gemeenten zo gek of is er zelfs sprake van een competentiestrijd tussen SW-bedrijf en gemeenten. Een meer dan onwenselijke situatie.

Wij als ondernemingsraden van SW-bedrijven (ORSW) willen samen met gemeenten in overleg over een gezamenlijke aanpak, met ruimte voor alternatieve en nieuwe perspectieven, waarbij de Participatiedoelgroep centraal staat. Wij noemen dat mensontwikkeling centraal, door een focus op werk. Wat ons betreft is in elk geval nodig:

- Samen met werkgevers komen tot duurzame constructies, waarin het sociaal werkbedrijf een sleutelrol vervult op gebied van matchen, detacheren, begeleiding en advisering. (het repareren van negatieve effecten om mensen duurzaam aan het werk te krijgen, zoals de transitievergoeding uit de WWZ of de ziektewet)
- Het realiseren van een duurzame voorziening, waarin voldoende gevarieerde leer-werkplekken beschikbaar zijn, perspectief geboden wordt op het gebied van zelfstandigheid en een goed sociaal vangnet ontstaat voor mensen waarvoor dit niet mogelijk is.

Wij willen benadrukken dat alle betrokken partijen in Nederland gebaat zijn bij de duurzame verbeteringen die wij in dit manifest voorstellen. Het niet adequaat aanpakken van de effecten van de Participatiewet kost de samenleving al op middellange termijn veel geld.

Ook u allen behartigt de belangen van uw achterban, de inwoners van de gemeente, daarbij rekening houdend met de belangen van de gemeentelijke organisatie.
Wij vragen dan ook om samen met ons op te komen voor de groep die wij middels dit manifest willen steunen. Graag nodigen wij u uit om de komende weken samen in gesprek te gaan om onze jarenlange ervaring, deskundigheid en kennis te delen ten behoeve van de doelgroep.

Met vriendelijke groet,

Namens ORSW
Peter Smit, voorzitter OR WerkSaam Westfriesland en
Roelof Schaafsma, voorzitter OR Tomin-groep